

ÅRSRAPPORT 2017

Särskilda åklagarkammaren

ÅM2018-463
2018-02-28

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	2
2. Sammanfattning.....	3
3. Särskilda åklagarkammaren.....	5
4. Resultatredovisning.....	7
4.1 Ärendinflöde.....	7
4.2 Beslutsfördelning avseende brott och brottsmisstankar.....	8
4.3 Genomströmningstider.....	9
4.4 Tvångsmedel.....	9
4.5 Inledda förundersökningar.....	9
4.6 Lagföring.....	10
4.7 Domar och strafförelägganden.....	12
4.8 Överprövningar.....	13
4.9 Kostnader, personal och arbetsmiljö.....	13
5. Representativa och uppmärksammade ärenden.....	15
6. Åtgärder som vidtagits eller bör vidtas för att utveckla verksamheten....	23
7. Riskanalys.....	28

1 Inledning

I Åklagarmyndighetens riktlinjer *Verksamhetsredovisning av Särskilda åklagarkammaren (ÅMR 2014:1)* föreskrivs att verksamheten vid Särskilda åklagarkammaren ska redovisas i en årsrapport som senast den 1 mars varje år ska överlämnas till riksåklagaren. Denna rapport är utformad i enlighet med vad riktlinjerna föreskriver.

Särskilda åklagarkammarens årsrapport för 2017 överlämnas härmed till riksåklagaren.

Malmö den 28 februari 2018

Anders Jakobsson

2 Sammanfattning

Vid Särskilda åklagarkammaren handläggs det ärenden som avser poliser, åklagare, domare, riksdagsmän och andra särskilda befattningshavare. Vidare biträder kammarens åklagare ofta Riksåklagaren, Justitiekanslern och Justitieombudsmannen vid handläggningen av deras förundersökningar. Riksåklagaren kan även bestämma att ett visst ärende ska handläggas vid Särskilda åklagarkammaren. Under verksamhetsåret 2017 har åklagarna vid kammaren biträtt Justitiekanslern och Justitieombudsmannen i större utsträckning än under år 2016.

Särskilda åklagarkammaren är den enda åklagarkammare som har särskilda personkategorier som målområde och är direkt underställda riksåklagaren. Det ställer särskilda krav på åklagarna och verksamheten. Det fordrar hög åklagarkompetens, erfarenhet och självständighet i ämbetet. Åklagarnas uppgift är att utreda och lagföra brott. Åklagarna vid Särskilda åklagarkammaren utövar således ingen tillsyn över polisens verksamhet. *Särskilda åklagarkammaren* presenteras kort i nästa avsnitt.

Ärendeinflödet till kammaren har ökat. Ärenden med fängelse i straffskalan har ökat med drygt 300 ärenden och bötesärendena med cirka 300 ärenden. Lagföringsandelen av ärenden med fängelse i straffskalan ligger i stort sett på samma nivå som under verksamhetsåret 2016. Antalet ogillade domar är alltså ganska högt. Kammarens balanser är i stort sett oförändrade. Genomströmningstiderna är alltså korta. Under verksamhetsåret har kammaren visat ett ekonomiskt underskott. Verksamhetsresultaten beskrivs i avsnittet *Resultatredovisning*.

Åklagarnas bedömning är att ärendena med fängelse i straffskalan blivit alltmer komplicerade att utreda. Ärendena kräver mer åklagartid och fler utredningsåtgärder. En allmän uppfattning bland kammarens åklagare är också att domstolarna ställer betydligt högre krav på bevisning i polismålen jämfört med kraven i andra brottmål.

En del av kammarens ärenden har varit mycket uppmärksammade i media. Det är positivt att handläggningen av våra ärenden granskas. Men ibland kan åklagarna uppleva det påfrestande, särskilt om sekretessen i ärendet hindrar att åklagaren fritt kan berätta om vad som förevarit i ärendet och vad som ligger till grund för åklagarens beslut. Det är viktigt att åklagaren självständigt och oberoende utför sin uppgift på ett rättssäkert sätt. Exempel på representativa och uppmärksammade ärenden ges i avsnittet *Representativa och uppmärksammade ärenden*.

Den som berörs av ett beslut som meddelats av åklagare vid Särskilda åklagarkammaren och inte är nöjd med beslutet kan begära överprövning av beslutet. I stort sett alla överprövningsbeslut meddelas av överåklagare eller vice överåklagare vid Utvecklingscentrum Malmö. Antalet överprövningar har ökat något i förhållande till verksamhetsåret 2016. Det är väldigt få beslut som ändrats vilket innebär att handläggningen av ärendena vid Särskilda åklagarkammaren håller hög rättslig kvalitet.

I slutet av verksamhetsåret 2017 tjänstgjorde 12 åklagare (11,8 årsarbetskrafter) och 4 administratörer (3,8 årsarbetskrafter) vid Särskilda åklagarkammaren.

Vid en jämförelse med de allmänna kamrarna i landet är ärenden per administratör vid Särskilda åklagarkammaren en av de högsta i landet. Arbetsuppgifterna för administratörerna är i stort sett detsamma som för administratörerna vid andra åklagarkammare. Det som i administrativt hänseende skiljer verksamheten vid Särskilda åklagarkammaren från andra

Åklagarkammare är framför allt antalet frihetsberövade och omfattningen av sessionsverksamheten.

Med beaktade av ärendeinflödet, ärendenas svårighetsgrad och det moderna arbetssätt som utvecklats vid Särskilda åklagarkammaren bedöms personalresurserna under 2017 varit väl avvägda och tillräckliga trots att kansliresursen varit sårbar.

Ändringar i den framtida ärendetillströmningen och behovet av personal under de kommande åren är svår att förutse. Det torde dock inte vara osannolikt att ärendetillströmningen kommer att öka när polisens omorganisation har satt sig och Polismyndigheten utökat sin kader av poliser.

Under verksamhetsåret 2018 kommer två åklagare att gå i ålderspension. Ytterligare pensionsavgångar kommer att ske 2019. Det är därför av stor vikt att kammaren i god tid kan rekrytera personal så att en kompetensöverföring kan ske till de som nyrekryteras till kammaren. Detta är av särskild vikt för att kammaren ska kunna bibehålla sin kompetens inom området.

Under verksamhetsåret 2017 har det vidtagits ett antal åtgärder för att utveckla verksamheten. Under avsnittet *Åtgärder som vidtagits eller bör vidtas för att utveckla verksamheten* lämnas en redogörelse för kammarens utvecklingsarbete.

I avsnittet *Riskanalys* framhålls bl.a. att det är viktigt att Särskilda åklagarkammaren även fortsättningsvis får rekrytera särskilt erfarna och skickliga åklagare och att kammarens administrativa verksamhet är sårbar. Vidare framgår att tekniska avbrott riskerar att slå ut arbetet på kammaren. Flera av kammarens ärenden uppmärksammas i massmedia varför medietrycket ställer stora krav på medarbetarna vid kammaren.

När det gäller Särskilda åklagarkammarens verksamhet och verksamhetsresultat går det inte att jämföra resultaten med de allmänna åklagarkammarna, specialistkammarna eller de olika riksenheterna då uppdraget och förutsättningarna är så olika.

Sammanfattningsvis blir bedömningen att verksamheten vid Särskilda åklagarkammaren under verksamhetsåret 2017 motsvarar de krav som ställs på kammaren.

3 Särskilda åklagarkammaren

Åklagarmyndigheten leds av riksåklagaren och består bl.a. av verksamheten, tre utvecklingscentrum, sju åklagarområden, en nationell åklagaravdelning, stöдавdelningar och en överåklagare för samordning och analys. De sju åklagarområdena består av 32 allmänna åklagarkammare. Inom den nationella åklagaravdelningen finns fyra nationella åklagarkammare som har särskilda uppdrag samt Eurojust. Härutöver finns Särskilda åklagarkammaren.

Särskilda åklagarkammaren (tidigare riksenheten för polismål) inrättades den 1 januari 2005. Kammaren är den enda av åklagarkammarna som lyder organisatoriskt direkt under riksåklagaren. Särskilda åklagarkammaren skiljer sig från de allmänna åklagarkammarna på så sätt att kammaren är den enda kammaren som har särskilda personkategorier som målområde. Kammaren handlägger brottsmisstankar mot polisen, åklagare, domare i allmän förvaltningsrätt och riksdagsledamöter. Kammaren utreder alla typer av brott oavsett om det rör sig om något som hänt under tjänstgöring eller på fritiden. Det är ett rättssäkerhetskrav att verksamheten vid Särskilda åklagarkammaren bedrivs enhetligt och avskilt från vanlig polis- och åklagarverksamhet.

Arbetet vid Särskilda åklagarkammaren ställer därför speciella krav på åklagarna och på verksamheten. Det förutsätter hög åklagarcompetens, erfarenhet, integritet och självständighet i ämbetet.

Kammarens verksamhet är uppdelad på tre arbetsenheter som är placerade i Malmö, Göteborg och Stockholm. På kammaren arbetade under 2017 tolv åklagare. Särskilda åklagarkammarens chef är överåklagare och den ställföreträdande chefen är vice överåklagare. Övriga tio åklagare är chefsåklagare. Kammarens kansli ligger i Malmö och leds av en chefsadministratör. Vid kansliet arbetade under en stor del av året fyra åklagaradministratörer.

Åklagarna vid Särskilda åklagarkammaren har till viss del ett geografiskt ansvarsområde utifrån sina stationeringsorter, men ett stort antal ärenden fördelas över hela landet. Åklagarna vid kammaren biträds i utredningsarbetet av poliskommissarier och annan utredningspersonal vid Avdelningen för särskilda utredningar. Avdelningen för särskilda utredningar har sin kansliort i Stockholm och lokala utredningsenheter i Malmö, Göteborg och Stockholm. De lokala enheterna i Västerås och Linköping har upphört under våren 2017.

Åklagarna vid Särskilda åklagarkammaren är samlokaliserade med eller har sina arbetsplatser intill utredarna i Malmö, Göteborg och Stockholm. Det skapar goda förutsättningar för en effektiv och kvalitativ handläggning av ärendena och bidrar också till en god arbetsmiljö.

Vid Särskilda åklagarkammaren handläggs i huvudsak följande ärendetyper.

- Ärenden om brott av anställda inom polisen samt vissa andra befattningshavare som avses i förordningen (2014:1106) om handläggning av ärenden om brott av anställda inom polisen och vissa andra befattningshavare.
- Ärenden som anges i Åklagarmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (ÅFS 2014:16) om var ärenden om brott av vissa befattningshavare ska handläggas. Föreskriften avser åklagare, domare, riksdagsmän m.fl. samt ärenden om brott som har samband med brottsutredande verksamhet som bedrivs utanför polisen hos Tullverket, Kustbevakningen och Skatteverket.
- Chefen för Särskilda åklagarkammaren och annan berörd kammarchef kan enligt Åklagarmyndighetens föreskrifter (ÅFS 2014:4) om indelningen av den operativa verksamheten komma överens om att ett ärende ska handläggas vid Särskilda åklagarkammaren om åklagaruppgiften av särskilda skäl inte bör utföras vid en annan kammare.
- Ärenden om brott i tjänsten av åklagare eller domare där riksdagens ombudsmän, justitiekanslern eller riksåklagaren har beslutat att inleda förundersökning och annan handläggning inte särskilt bestäms. Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden kan även överlämna ärenden till Särskilda åklagarkammaren.

4 Resultatredovisning

Med ärenden avses ett upplägg i ärendehanteringssystemet som kan innefatta ett eller flera brott, brottsmisstankar och/eller personer. Med brott avses en registrerad händelse som kan vara brottslig. Med brottsmisstanke avses ett brott där en person knyts till brottet.

Med C-ärende avses brott där fängelse ingår i straffskalan. E-ärenden avser brott för vilket inte är föreskrivet svårare straff än böter, främst trafikbrott.

4.1 Ärendeflöde

Antalet inkomna, avslutade ärenden och balansförändring.

Samtliga ärenden	2015	2016	2017
Inkomna	8 794	8 405	8 978
Avslutade	9 053	8 587	9 176
Balansförändring	259	182	35

Samtliga ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden)	2015	2016	2017
Inkomna	5 330	5 068	5 365

Samtliga ärenden med enbart böter i straffskalan (E-ärenden)	2015	2016	2017
Inkomna	3 464	3 337	3 613

Nästan alla ärenden med enbart böter i straffskalan (E-ärenden) avser s.k. ATK-ärenden (hastighetsövervakning med automatisk trafiksäkerhetskontroll). Polisen inleder automatiskt förundersökning i dessa ärenden. Med något undantag läggs förundersökningarna ned i dessa ärenden då polisens fordon registreras av ATK-kameror vid s.k. brådskanke tjänsteutövning som ger polisen rätt att överträda vissa trafikbestämmelser.

Inkomna ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) avseende vissa personkategorier

Uppdelningen i personkategorier baseras på att varje ärende kodas med personkategori (RIP-kod). Vissa ärenden kan innehålla två eller undantagsvis flera personkategorier. Det innebär att nedan redovisade ärenden i vissa fall förekommer flera gånger.

Inkomna ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) avseende vissa personkategorier	2015	2016	2017
Polisanställda	6 414	6 151	5 786
Varav polisanställda - tjänst	5 964	5 549	5 327
Varav polisanställda - våld	1 177	1 055	1 038
Anställda inom åklagarväsendet	493	346	310
Varav anställda inom åklagarväsendet - tjänst	485	342	305
Varav anställda inom åklagarväsendet - fritid	5	4	5
Domare	266	117	143
Varav domare – tjänst	195	96	128
Varav domare - fritid	71	21	15
Riksdagsledamot i uppdraget som ledamot	20	7	24
Riksdagsledamot – fritid	10	13	7
Statsråd - tjänst			0
Statsråd – fritid	0	1	0
Arrestantvakt/Kriminalvårdsanställd – tjänst	18	13	17
Arrestantvakt/Kriminalvårdsanställd – fritid	0	0	1
Övriga – tjänst	29	18	19
Övriga – fritid	10	15	38
Annan i brottutredande verksamhet	8	18	27
Samtliga brott och brottsmisstankar (C- och E-ärenden)	11 036	10 085	10 636

4.2 Beslutsfördelning avseende brott och brottsmisstankar

Huvudsaklig beslutsfördelning i alla C-mål av samtliga brott och brottsmisstankar.

Procent av samtliga brott och brottsmisstankar	2015 %	2016 %	2017 %
Brottsmisstanken avslutas	5,20	4,50	4,40
Förundersökning inledd inte	61,20	69,30	74,5
Förundersökning läggs ned	30,40	21,90	18,10
Strafföreläggande	0,40	0,40	0,60
Åtal	1,80	3,70	1,60

4.3 Genomströmningstider

Genomströmningstiden mäts från det att brott registrerats till det att åklagaren meddelat beslut.

Antal dagar	2015	2016	2017
Ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden)	18	13	13
Ärenden med enbart böter i straffskalan (E-ärenden)	3	3	3
Totalt	11	8	8

4.4 Tvångsmedel

Tvångsmedel	2015	2016	2017
Antal anhållna	2	0	4
Antal häktningframställningar	2	0	1

4.5 Inledda förundersökningar

I det följande redovisas antalet inledda förundersökningar i ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) uppdelat på personkategorier.

Inledda förundersökningar i ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden)	2015	2016	2017
Totalt	2 380	1 791	1 383

Uppdelningen på personkategorier baseras på att varje ärende kodas med personkategori (s.k. RIP-kod). Vissa ärenden kan innehålla två eller undantagsvis flera personkategorier. Det innebär att nedan redovisade ärenden i vissa fall förekommer flera gånger.

Inledda förundersökningar i ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) uppdelat på personkategorier	2015	2016	2017
Polisanställda	2 380	1 791	1 383
Varav polisanställda - tjänst	2 044	1 352	1 119
Varav polisanställda - våld	641	404	402
Anställda inom åklagarväsendet	196	98	98
Varav anställda inom åkl.väsendet - tjänst	178	96	94
Varav anställda inom åkl.väsendet - fritid	18	2	4
Domare	210	90	113
Varav domare - tjänst	145	73	100
Varav domare - fritid	65	17	13

Riksdagsledamot i uppdraget som ledamot	15	1	19
Riksdagsledamot – fritid	4	9	4
Statsråd - tjänst			0
Statsråd – fritid	0	1	17
Arrestantvakt/Kriminalvårdsanställd – tjänst	18	13	0
Arrestantvakt/Kriminalvårdsanställd – fritid	0	0	13
Övriga – tjänst	19	8	29
Övriga – fritid	5	7	13
Annan i brottsutredande verksamhet	1	9	1689
<i>Totalt</i>	2 834	2 027	3 378

4.6 Lagföring

Med lagföring avses brottsmisstankar med beslut om åtal, strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse. Antalet beslut om åtalsunderlåtelse redovisas inte här då sådana beslut sällan meddelas av åklagare vid Särskilda åklagarkammaren. Flera brottsmisstankar kan också ingå i ett ärende.

Lagföring av brottsmisstankar uppdelat på personkategorier

Uppdelning på personkategorier baseras på att varje ärende kodas med personkategori (RIP-kod). I följande tabell redovisas antalet lagförda brottsmisstankar uppdelade på personkategorier. Flera lagförda brottsmisstankar kan höra till samma ärende.

Lagföring av brottsmisstankar i ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) uppdelat på personkategorier	2015	2016	2017
Polisanställda	104	249	89
Varav polisanställda - tjänst	53	98	35
Varav polisanställda - våld	12	2	9
Anställda inom åklagarväsendet	35	3	0
Varav anställda inom åkl.väsendet – tjänst (se kommentaren ovan)	33	3	0
Varav anställda inom åkl.väsendet - fritid	2	1	0
Domare (se kommentaren ovan)	44	10	8
Varav domare – tjänst (se kommentaren ovan)	31	6	2
Varav domare – fritid (se kommentaren ovan)	13	4	6
Riksdagsledamot i uppdraget som ledamot	0	0	0
Riksdagsledamot – fritid	1	2	1
Statsråd - tjänst			0
Statsråd – fritid	0	0	0
Arrestantvakt/Kriminalvårdsanställd – tjänst	0	1	0

Arrestantvakt/Kriminalvårdsanställd – fritid	0	0	0
Övriga – tjänst	0	0	0
Övriga – fritid	0	1	14
Annan i brottsutredande verksamhet	2	2	112
<i>Totalt</i>	186	268	224

Procentuell andel lagföring av ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) av alla ärenden med fängelse i straffskalan.

Procent lagföring av samtliga ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden)	2015 %	2016 %	2017 %
<i>Totalt</i>	2,6	4,0	3,5

Procentuell andel lagföring av ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) av alla ärenden med fängelse i straffskalan inom respektive personkategori.

Procent lagföring av samtliga ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) inom resp. kategori	2015 %	2016 %	2017 %
Polisanställda	1,6	4,0	1,5
Anställda inom åklagarväsendet	7,1	0,9	0,0
Domare	16,5	8,5	5,6

Procentuell andel lagföring av ärenden med fängelse i straffskalan där förundersökning har inletts.

Andel lagföring av samtliga ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) där förundersökning inletts	2015 %	2016 %	2017 %
	6,6	13,2	6,6

Lagföring av de vanligaste förekommande brott.

Brottstyp	Antal
Bedrägeri, övrigt bedrägeri	41
Dataintrång	15
Rattfylleri, inkl. grovt, under påverkan av enbart alkohol eller påverkan av båda alkohol och narkotika	9
Övriga brott mot 15 kap., dock inte i samband med bedrägeri	7
Tjänstefel, inkl. grovt	6
Sexuellt ofredande mot kvinna 18 år eller äldre	6
Narkotikastrafflagen, bruk	5
Övriga brott mot specialstraffrätten där enbart böter ingår i straffskalan samt övriga brott mot brottsbalken	5

Misshandel, annan än grov, mot man 18 år eller äldre, obekant med offret, inomhus	4
Narkotikastrafflagen, innehav	4
Misshandel, annan än grov, mot man 18 år eller äldre, obekant med offret, utomhus	3
Ofredande mot kvinna 18 år eller äldre	3
Tillfälligt häleri, häleriförseelse	3
Ofredande mot man 18 år eller äldre	2
Olaga hot, mot kvinna 18 år eller äldre	2
Förfalskningsbrott, övrig urkundsförfalskning	2
Totalt	117

4.7 Domar och strafförelägganden

Med brott i tjänsten eller tjänstebrott avses brott som har samband med den enskildes tjänstgöring. Med fritidsbrott avses brott som saknar samband med tjänsten.

Antal domar	2015	2016	2017
Totalt	83	71	58
- varav bifall	52	49	38
Totalt i tjänsten	48	42	30
- varav bifall	28	23	16
Totalt i fritid	35	29	28
- varav bifall	24	26	22

Strafförelägganden	2015	2016	2017
Totalt	23	26	27

Under år 2017 har sammanlagt 58 domar meddelats av tings- eller hovrätt där åklagare vid Särskilda åklagarkammaren varit part. De domar som redovisas som bifallna utgörs av både bifallna åtal och där endast en del av åtalet bifallits.

Sammanlagt har åtalen bifallits i 38 domar (66 procent bifall av samtliga domar), varav 30 domar avsett påstådda brott i tjänsten (52 procent av samtliga domar) och 28 domar fritidsbrott (48 procent av samtliga domar).

Av sammanlagt 58 domar avser 69 procent (40 domar) polisanställda. Av domarna avseende polisanställda avser 55 procent (22 domar) brott i tjänsten. 22,5 procent (9 domar) av de senare domarna avser våld i tjänsten och 32,5 procent (13 domar) övriga tjänstebrott.

Tingsrätten har bifallit åtalet i 38 (66 %) och således ogillat åtalet i 20 (34 %) domar. Hovrätten har bifallit åtalet i 9 (47 %) av de överklagade domarna och ogillat åtalet i 10 (53 %) av dessa.

27 godkända strafförelägganden har utfärdats under året. Ett strafföreläggande motsvarar en dom och vinner laga kraft när den som strafförelagts godkänt föreläggandet.

4.8 Överprövningar

Den som inte är nöjd med en åklagares beslut kan begära överprövning av detta. Överåklagaren och vice överåklagaren vid Utvecklingscentrum Malmö meddelare överprövningsbeslut i nästan alla överprövningsärenden där grundbeslutet meddelats av åklagare vid Särskilda åklagarkammaren. Antalet överprövningar och antalet ändrade beslut vid Utvecklingscentrum Malmö återges i nedan angivna tabell.

Överprövningar vid UC Malmö	Antal	Antal ändrade	% ändrade
2015	253	1	0,4 %
2016	302	6	1,9 %
2017	317	10	3,2 %

4.9 Kostnader, personal och arbetsmiljö

Förbrukade medel

Den totala budgeten och de faktiska kostnaderna för Särskilda åklagarkammarens verksamhet fördelad på personal- och driftkostnader för år 2017 framgår av följande tabell. Kammaren visare ett underskott på cirka 741 000 kr för verksamhetsåret 2017. Underskottet beror på att kammaren utbetalat lön till en chefsåklagare trots att åklagaren inte arbetat på kammaren och kammaren inte tilldelats löne-medel för åklagaren. I realiteten har kammaren således inte förbrukat tilldelade budgetmedel under 2017 utan istället uppvisat ett ganska stort överskott.

Budgetposter	Budget	Ack utfall
Alla verksamhetskoder	19 953 099	20 694 288
Åklagarkammare - driftkostnader	1 012 492	868 223
Allmän verksamhet	180 000	130 181
tele/post	180 000	157 940
lokalkostnader	35 000	29 491
Resor	200 000	116 756
Resor, FU-ledning		32 609
Resor, tingsrätt		66 723
Resor, hovrätt		42 298
Tjänstebil/Förmånsbil		
Intern information	100 000	13 478
Kompetensutveckling/utbildning	50 000	38 734

Inventarier	40 000	10 200
Representation	10 000	8 796
Arbetsmiljö	35 000	60 079
Samverkansmöten	120 000	104 313
Lånekostnader	62 492	56 625
Åklagarkammare - personalkostnader	18 940 607	19 826 065
Åklagare	16 286 289	17 517 344
Administrativ personal	2 584 040	2 308 721
Justeringspost	70 277	

Personalläget

Personalläget har varit förhållandevis stabilt under året 2017. En del personalförändringar har dock ägt rum.

Åklagare

En chefsåklagare vid Särskilda åklagarkammaren fick under hösten 2016 tjänst som överåklagare vid Särskilda åklagarkammaren. En chefsåklagare gick i ålderspension i månadsskiftet april/maj. Två chefsåklagare har därför rekryterats till kammaren. Dessa befattningar tillträdde den 1 mars och 12 juni 2017. En chefsåklagare har delpension och tjänstgör 80 %. Vid utgången av år 2017 tjänstgjorde 12 åklagare (11,8 årsarbetskrafter) vid Särskilda åklagarkammaren.

Administratörer

Kammarens IT-administratör gick i ålderspension vid årsskiftet 2016/2017. En ny IT-administratör rekryterades och tillträdde sin befattning 1 mars 2017. Hon lämnade sin befattning i månadsskiftet augusti/september för att återgå till en administrativ tjänst vid Hovrätten i Skåne och Blekinge. En administratör avslutade sin anställning i mars 2017. En administratör har rekryterats och påbörjade sin anställning den 1 juni 2017. En administratör tjänstgör 80 %. Vid utgången av år 2017 tjänstgjorde fyra åklagaradministratörer på kammaren (3,8 årsarbetskrafter).

5 Representativa och uppmärksammade ärenden

Under verksamhetsåret 2017 har åklagarna vid Särskilda åklagarkammaren handlagt ett stort antal ärenden. Ett antal av dessa ärenden har varit av principiell natur samt varit särskilt uppmärksammade. Nedan följer en redogörelse av några av dessa ärenden.

Ej inledda förundersökningar

Förundersökning inleddes ej - tjänstefel

Anmälningar har gjorts mot en mycket högt uppsatt polischef i anledning av att denne under Almedalsveckan fällt uttalanden med innebörd att han inte delade Sverigedemokraternas partiordförandes, Jimmy Åkesson, värderingar, och att han skulle avgå om denne skulle bli statsminister.

De i anmälningarna åsyftade uttalandena har inte ansetts gjorda vid myndighetsutövning och kan då inte grunda ansvar för tjänstefel. Inte heller har de på annat sätt bedömts att uttalandena strider mot rätten att fritt uttrycka tankar och åsikter. Lämpligheten av att en hög polischef offentligt uttalar sig på påstått sätt faller utanför åklagarens uppgift att bedöma.

Förundersökning inleddes ej – tjänstefel eller annat brott

I början av september 2017 rapporterade Sveriges Radio Ekot att en mycket högt uppsatt polischef under 2015 fattat ett beslut med innebörd att ett externt företag skulle få fjärråtkomst till Polismyndighetens personal- och lönesystem Palasso, som innehåller hemliga uppgifter med bäring på rikets säkerhet, utan att använda sig av ett kryptosystem som godkänts av försvarsmakten. Av det utredningsmaterial som inhämtades framgick att Polismyndigheten inte sänt eller på annat sätt befordrat eller röjt några hemliga uppgifter eller annan data från Polismyndighetens IT-system Palasso till det externa företaget. Med anledning av detta och vad som övrigt framkommit inleddes inte förundersökning då det inte fanns anledning att anta att tjänstefel eller annat brott hade förövats.

Nedlagda förundersökningar

Nedlagd förundersökning – Brott mot lagen om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst.

Vid en avgiftskontroll misstänktes att en polisanställd hade en TV-mottagare i sin lägenhet utan att betala TV-avgift. Vid förhör invände han att det som kontrollanten sett var en stor dataskärm och han använde en apple-tv när han ville se på tv. En dataskärm kan i sig inte ta emot en tv-sändning. En apple-tv spelar bara upp ett tv-program på begäran och kan inte betraktas som utsändning eller vidaresändning i lagens mening (HFD Mål nr 7369-13 meddelad den 13 juni 2014). Förundersökningen lades ned eftersom det saknades anledning att anta att brott som hör under allmänt åtal har förövats.

Nedlagd förundersökning – tjänstefel

Förundersökning rörande tjänstefel avseende beslag av ”fredad” handling (jmf. RB 27 kap 2 §). En åklagare hade beslutat om husrannsakan i en bostad i Tullinge tillhörande en åtalad person. Vid polisens verkställighet beslagtogs en del skriftliga handlingar, däribland mail-korrespondens mellan personen och dennes offentliga försvarare. Utredningen i ärendet talade för att det först efter beslagsåtgärden uppmärksammats att korrespondensen lagligen inte fått tas i beslag. Beslaget har då omgående hävts. Misstaget har inte till den grad bedömts vara sådant att åtgärden är brottslig. Förundersökningen har därför lagts ned.

Nedlagd förundersökning – tjänstefel

Förundersökning rörande tjänstefel i anledning av bristande tillsyn. En kvinna hade omhändertagits av polis på grund av berusning och förts till arrest i Lund. Utredningen talade för att tillsyn under natten i huvudsak gjorts med en kvarts intervaller genom en lucka i celldörren. På morgonen uppmärksammade arrestpersonalen att personen snarkade och gick därför in i arresten och lade henne i framstupa sidoläge för att hålla luftvägarna fria. Först ca 35 minuter senare gick arrestpersonalen åter in cellen. Kvinnans andning upphörde strax därefter och arrestpersonalen började med livräddande åtgärder. Hon fördes med ambulans till sjukhus där hon dödförklarades. Den rättsmedicinska obduktionen visade att dödsorsaken var läkemedelsförgiftning med metadon. Förundersökningen lades ned. Tillsynen hade inte varit så bristfällig att brottslig gärning bedömts föreligga.

Utvecklingscentrum Malmö har överprövat beslutet utan ändring.

Justitieombudsmannen har prövat händelsen och riktat kritik mot Polismyndigheten och uttalat att tillsynen i fråga om noggrannhet och omsorg inte har uppfyllt de krav som gäller för tillsynen av den som är omhändertagen med tvång, liksom att dokumentation saknats rörande iakttagelser och andra väsentliga omständigheter från tillsynstillfällena.

Nedlagd förundersökning - våldtäkt, mindre grovt brott samt två fall av sexuellt ofredande

Kvinnlig riksdagsman framträdde i media och berättade att hon utsatts för en våldtäkt av en manlig kollega i riksdagens lokaler. Hennes framträdande fick stort genomslag i media. Kvinnan hade inte polis anmält det inträffade.

Partiet presschef polisanmälde händelsen.

Förundersökning inleddes och efter genomförda utredningsåtgärder lade åklagaren ned förundersökningen på grund av bevisvårigheter. I beslutet skrev åklagaren att förhör genomförts med parterna samt andra som haft uppgift att lämna i ärendet och att viss skriftlig bevisning inhämtats. Av förundersökningsmaterialet framgår att det står ord mot ord och det saknas objektiv utomstående bevisning som kan klargöra vad som hänt mellan parterna. På det utredningsmaterial som förelåg gick det inte att bevisa att den som varit misstänkt gjort sig skyldig till brott. Ytterligare utredning kan inte antas förändra bevisläget på ett avgörande sätt.

Åklagarens beslut väckte stort intresse i media.

Strafföreläggande och domar

Strafföreläggande – osant intygande

En känd f.d. politiker utfärdade vid två olika tillfällen arbetsgivarintyg för en manlig polis till utvisande av att han hade anställning med en lön som inte överensstämde med verkligheten. Den f.d. politikern erkände att hon genom sitt förfarande gjort sig skyldig till osant intygande i två fall. Strafföreläggande utfärdades och påföljden bestämdes till 80 dagsböter å 590 kr. Strafföreläggandet har godkänts.

Förberedande förhandling -Tryckfrihetsbrottet hets mot folkgrupp

En person hissade en flagga med ett hakkors i en flaggstång på Fristadstorget i Eskilstuna den 20 april 2017.

Justitiekanslern (JK) inledde förundersökning gällande tryckfrihetsbrottet hets mot folkgrupp. JK uppdrog åt en åklagare vid Särskilda åklagarkammaren att genomföra förundersökningen samt redovisa den till JK. Sedan förundersökningen redovisats har JK väckt åtal. Åklagaren från Särskilda åklagarkammaren har sedan tillsammans med tjänsteman från JK genomfört förberedande förhandling.

Dom tingsrätt - dataintrång

Civilanställd analytiker på underrättelseavdelningen hos polisen i Trollhättan, hade gjort slagningar i polisens datasystem på personer närstående till hans sambo. Gärningen upptäcktes då en av personerna kontaktade polis och anmälde att hon blivit kontaktad av analytikerns sambo och konfronterad med uppgiften om att hon var dömd för brott och hade haft fotboja.

Förundersökning inleddes för dataintrång och brott mot tystnadsplikt.

Den civilanställda vitsordade slagningar men förnekade brott. Han hade inte lämnat uppgifter vidare till sin sambo eller annan om innehållet i de polisiära registren. Han menade att slagningarna innefattades i hans arbetsuppdrag. I något fall hade uppgifter kommit upp i underrättelseflödet och i annat fall hade han fått tips. Förundersökningen visade att hans slagningar inte lett till något underrättelseuppdrag samt att de utförts i samband med att det varit problem i relationen med sambons släktingar.

Brott kunde inte styrkas gällande brott mot tystnadsplikten. Åtal väcktes för dataintrång.

Vänersborgs tingsrätt fällde honom till ansvar och bestämde påföljden till 50 dagsböter å 250kr. Domen har vunnit laga kraft.

Dom - tingsrätt

Två polismän åtalades för misshandel, i andra hand, tjänstefel. I samband med upptakten till en fotbollsmatch i Malmö förekom omfattande oroligheter mellan olika grupper fotbollssupportrar. De båda polismännen tjänstgjorde i en Delta-grupp som hade till uppgift att försöka hålla supportergrupper särade från varandra. Vid tillfället rusade en stor grupp supportrar fram på centrala gator. Delta-gruppen försökte dämpa framfarten med en polisbuss som avspärning. Men folkmassan sprang förbi. En eftersläntrande linkande person blev dock stoppad av en av polismännen som stigit ur bussen. Polismannen tilldelade personen två batongslag på höger ben med följd att denne föll omkull på marken. Sedan polismannen vänt sig därifrån kom den andra polismannen dit och utdelade tre batongslag mot den ännu liggande personens ben. Händelseförloppet filmades av en åskådare.

Åtalen ogillades av tingsrätten med motiveringen att polismännen haft laga stöd för ett ingripande och att våldsanvändandet med hänsyn till omständigheterna varit försvarligt. Den ene polismannen hade uppfattat som att han möttes av hot om våld från personen, som inte omedelbart efterkommit en uppmaning att lägga sig ned. Den andre polismannen, som befarat att den liggande personen kunde ha något farligt föremål i händerna, hade känt sig hotat då personen inte omedelbart efterkommit order att visa sina händer.

Dom tingsrätt – urkundsförfalskning

Åtal väcktes under 2017 mot en civilanställd vid Polismyndigheten för urkundsförfalskning bestående i att han hade kopierat ett utfärdat parkeringstillstånd med ett visst nummer. Han skapade på så sätt en falsk handling. Han hade därefter brukat den falska handlingen genom att placera den i sin personbil när han parkerade på Polismyndighetens förhyrda parkeringsplats. De anställdes åtgärd innebar att det fanns risk för att handlingen skulle uppfattas som äkta. Tingsrätten fann gärningen styrkt och den civilanställda dömdes för urkundsförfalskning och påföljden bestämdes till villkorlig dom och 30 dagsböter.

Dom tingsrätt - bidragsbrott och i andra hand för vårdslöst bidragsbrott.

En polisman hade erhållit ersättning från Försäkringskassan avseende sjukpenning. I ansökan om sjukpenning har vederbörande ansökt om hel sjukpenning och uppgett att han var sjuk och inte kunde arbeta. I ansökan förteg han att han var arbetsför och arbetade åt annan arbetsgivare. Han hade underlåtit att till Försäkringskassan meddela ändrade förhållande bestående i att han i betydande del arbetat åt annan arbetsgivare vilket han varit skyldig att anmäla. Härigenom hade han orsakat fara för att en ekonomisk förmån i form av sjukpenning betalats ut med för högt belopp. Han hade felaktigt erhållit sammanlagt 93.000 kr brutto.

Tingsrätten fann åtalet styrkt och polismannen dömdes för bidragsbrott i enlighet med åklagarens förstahandsyrkande till villkorlig dom. Det förhållandet att

vederbörande kunde antas förlora sin anställning som polis på grund av domen, utgjorde enligt tingsrätten särskilda skäl, att inte också utdöma ett bötesstraff.

Polismannen har överklagat domen till hovrätten. Målet är ännu inte utsatt till huvudförhandling.

Dom tingsrätt – grovt bedrägeri och försök till grovt bedrägeri

Nämndemän har rätt till ersättning för att fullgöra sitt uppdrag i tingsrätten. Utöver grundarvode om 500 kr per dag kan en nämndeman få ersättning för förlorad arbetsförtjänst. En löneanställd nämndeman kan på så vis få ersättning för faktiskt löneavdrag. När det gäller ersättning till nämndemän som bedriver näringsverksamhet är det mer komplicerat och rätten till ersättning får avgöras från fall till fall.

En nämndeman, som bedrev enskild näringsverksamhet, begärde under flera års tid ersättning för påstådda kostnader/inkomstförlust. Det kunde misstänkas att han inte haft rätt till den begärda ersättningen och att han som underlag presenterat falska fakturor och förfalskade handlingar. En omfattande förundersökning genomfördes där bl.a. ett stort skriftligt material granskades, så som underlag, bankkontoutdrag och nämndemannens bokföring. Förhör hölls med flera anställda vid domstolen och kunder till nämndemannen.

Nämndemannen åtalades och dömdes för grovt bedrägeri och försök till grovt bedrägeri, avseende ca 400 000 kr. Påföljden bestämdes till villkorlig dom och dagsböter.

Dom hovrätt - misshandel, ringa brott, i andra hand tjänstefel

Polisman åtalad för misshandel, ringa brott, i andra hand, tjänstefel. Vid avisitering i arrestlokal i Eksjö av en omhändertagen verbalt utåtagerande person har dennes undangömda bilnycklar fallit ur kalsongerna ned på golvet. Polismannen har då tagit tag i personens ena arm och bakifrån med öppen hand tilldelat denne ett slag i bakhuvudet. Händelsen fångades på övervakningsfilm. Domstolarna ogillade åtalet och godtog polismannens förklaring att slaget utdelats i distraktionssyfte. Händelsen har bedömts som en mer bagatellartad åtgärd som mot bakgrund av omständigheterna inte varit obefogad och oförsvarlig.

Dom hovrätt – vållande till annans död och vållande till kroppsskada

Polisman åtalad för vållande till annans död och vållande till kroppsskada.

Polismannen har under icke brådskannde tjänsteutövning framfört polisbil och passerat ett obevakat övergångsställe i Landskrona. Vid tillfället har han med tragisk följd kört på två gångtrafikanter som var i färd med att gå ut på övergångsstället för att passera vägen. Domstolarna har dömt polismannen i enlighet med åtalet med motiveringen att polismannen vid passerandet av övergångsstället brustit i uppmärksamhet och inte anpassat hastigheten till trafiksituationen. Påföljden bestämdes till villkorlig dom och dagsböter 60 å 200

Dom hovrätt – grovt vapenbrott m.m.

En polisman dömdes i tingsrätten för bl.a. vapenbrott och narkotikabrott. Vapenbrottet bestod i att han tagit två tjänstevapen som tillhörde två barnlediga kolleger. Tjänstevapnen förvarade han hemma. Domen överklagades. Innan huvudförhandlingen i hovrätten blev samma polisman misstänkt för grov stöld och grovt vapenbrott. I samband med ett inbrott i en villa hade det bl.a. stulits flera jaktvapen och receptbelagd medicin.

I samband med husrannsakan i och i anslutning till polismannens bostad hittades de stulna vapnen och medicinen från ovan nämnda inbrott. Det hittades också narkotika, dopningsmedel och annat stulet gods. Han häktades.

I hovrätten dömdes han för grov stöld, grovt vapenbrott, vapenbrott, narkotikabrott, dopningsbrott, häleri m.m. till fängelse 2 år och 6 månader. Domen har vunnit laga kraft.

Dom Högsta domstolen – tjänstefel

På kvällen den 2 mars 2014 beordrades en hundförare till en gångtunnel vid Fruängens centrum där två klottrare rapporterades ”försköna” yttermiljön. Gångtunneln bestod av några betongrör.

Då hundföraren kom till platsen såg han två klottrare i andra änden av tunneln. När de fick syn på polismannen sprang de bort från honom. Hundföraren släppte, efter att han varnat för den åtgärden, hunden fri för att stoppa någon av klottrarna. När han beordrade hunden visste han att kommandot innebar att hunden skulle bita tag i den klottrare som hunden hann ikapp.

Hunden sprang också ikapp och bet tag i den ena klottraren med flera bitskador på vänster ben och arm som följd. Klottraren hade åsamkat väghållaren skador för 7 500 kr genom sitt klotter.

Åtal väcktes mot hundföraren för misshandel alternativt tjänstefel. Södertörns tingsrätt ansåg att klottret inneburit skadegörelse av normalgraden och inte grov skadegörelse, vilket hundföraren gjorde gällande. Mot den bakgrunden ansåg tingsrätten att beslutet att släppa hunden hade utgjort ett oaktsamt överskridande av den laga befogenhet som gällde enligt 10 § polislagen. Hundföraren dömdes för tjänstefel och påföljden bestämdes till 70 dagsböter. Målet överklagades.

Svea hovrätt gjorde i princip samma bedömning som tingsrätten men ansåg att gärningen var att bedöma som ringa och ogillade därför åtalet för tjänstefel.

Riksåklagaren överklagade hovrättens dom till Högsta domstolen. I samband med överklagandet frånföll riksåklagaren påståendet att gärningen skulle kunna utgöra misshandel. I dom den 14 juni 2017 ändrade Högsta domstolen hovrättens dom och dömdes hundföraren för tjänstefel till 40 dagsböter. Som skäl för att döma hundföraren för tjänstefel anförde Högsta domstolen bl.a. att brottsligheten avbröts då hundföraren kom till platsen, han hade inte behövt freda sig mot våld, det rörde sig om brottslighet av mindre allvarligt slag samt att det enda skälet som fanns för att släppa hunden var att möjliggöra lagföring av skadegörelse. Ett

ingripande med endast det syftet motiverade inte en åtgärd som medförde beaktansvärd fara för personskada. Hundföraren ansågs därför ha åsidosatt vad som gällt för uppgiften.

Högsta domstolen övergick sedan till att pröva om hundföraren varit oaktsam då han åsidosatte vad som gällt för uppgiften. Vid denna prövning fäste domstolen vikt vid att hundföraren hade en lång erfarenhet som polis och hundförare, syftet med att släppa hunden enbart hade varit att gripa den flyende klottraren för lagföreläggning av den avslutade brottsligheten samt att redan vid en ytlig besiktning av tunnelväggarna borde hundföraren förstått att den aktuella skadegörelsen inte motiverade att hunden släpptes eftersom risken för personskada var för stor. Han hade därför handlat oaktsamt. Denna oaktsamhet ansågs inte som ringa.

Dom Högsta domstolen - tjänstefel, 96-timmars regeln.

När någon gripits och anhållits ska frågan om fortsatt frihetsberövande prövas vid en häktningsförhandling. Häktningsförhandlingen får aldrig hållas senare än fyra dygn efter att den misstänkte gripits eller ett anhållningsbeslut verkställts enligt rättegångsbalken 24 kap.13 § (den s.k. 96-timmarsfristen).

Två personer greps misstänkta för människosmuggling och begärdes häktade. Häktningsframställningarna inkom till tingsrätten efter ordinarie arbetstid på fredagen och togs om hand av en domstolsadministratör på lördagen. Häktningsförhandlingarna sattes ut till söndagen vid en tidpunkt då fristen om 96 timmar redan passerats. Arbetsbelastningen under helgen var osedvanligt hög och därför hade personalresursen på administratörssidan förstärkts. Då häktningsförhandlingarna påbörjades framkom att det förelåg behov av tolk och tingsrätten tog paus i respektive förhandling tills tolk fanns tillgänglig. Båda häktades. Vid justering av protokollen dagen efter uppmärksammade domaren att 96-timmars fristen passerats då häktningsförhandlingarna påbörjats. De båda häktade försattes omedelbart på fri fot.

Riksåklagaren väckte åtal mot den administratör som satt ut häktningsförhandlingarna samt mot den administratör som var protokollförare vid förhandlingarna, häktningsdomaren och häktningsåklagaren.

Hovrätten ogillade åtalet. Tjänstefelet bedömdes som ringa och därmed inte straffbart för domaren och den administratör som satt ut förhandlingarna.

Målet fördes vidare av riksåklagaren till Högsta domstolen avseende domaren. Hovrättens dom fastställdes. Högsta domstolens ledamöter var eniga om att domaren skulle frikännas men inte avseende domskälen.

HD fan att domaren av oaktsamhet åsidosatt vad som gällt för uppgiften genom att vid förhandlingarnas påbörjan inte kontrollera tidsfristen samt underlåta att initiera att anhållningsbesluten hävdades.

Angående ringa bedömningen anför HD att generellt ska kraven ställas höga inom rättsväsendet och då saken avser frihetsberövanden får aktsamhetskravet anses var ytterligare förhöjt.

HD anför vidare att syftet med tidsfristen är att den misstänkte ska få sin rätt prövad inom fristen och 96-timmarsfristen anger en yttersta gräns för ur länge en person kan hållas frihetsberövad utan domstolsprövning. Det ankommer på åklagare och domare att se till att den misstänkte försätts på fri fot då fristen överskridits men hindrar inte att rätten prövar häktningssyrkandet. HD menar att det förhållandet att den misstänkte, visserligen felaktigt, har förblivit frihetsberövad under häktningsförhandlingen inte medför att häktningsbeslutet ska fränkännas rättsverkan. Den tid som kan läggas domaren till last avseende felaktiga frihetsberövanden i målet är tiden mellan häktningsförhandlingen påbörjades tills häktningsbeslutet fattades.

HD bedömer tjänstefelet som ringa. De oriktiga frihetsberövandena varade endast några timmar och domaren hade en mycket pressad arbetssituation.

Fler liknande ärenden rörande 96-timmarsfristen har varit aktuella vid Särskilda åklagarkammaren. Åtal eller förundersökningarna har lagts ned med stöd av HD domen.

6 Åtgärder som vidtagits eller bör vidtas för att utveckla verksamheten

En viktig del i Särskilda åklagarkammarens arbete är att löpande försöka utveckla verksamheten. Under verksamhetsåret 2017 har följande åtgärder vidtagits för att förbättra verksamheten vid kammaren.

Arbetsordning, Kris- och säkerhetsplan

Särskilda åklagarkammarens arbetsordning har kompletterats och reviderats under år 2017. Vidare har kammarens Kris- och säkerhetsplan reviderats och genomgått med personalen.

Rådgivande åklagare och gemensamma genomgångar av svårbedömda ärenden

I vissa svårbedömda och komplicerade ärenden har förundersökningsledaren fått stöd av rådgivande åklagare. Den rådgivande åklagarens uppdrag har varit att stödja och hjälpa den ansvarige åklagaren. Det är dock alltid den handläggande åklagaren som har det fulla ansvaret för åklagaruppgiften.

Ärenden har också vid flera tillfällen formlöst diskuterats i en vidare krets av åklagare vid Särskilda åklagarkammaren.

En viktig del i arbetet med att höja kvalitén och likformigheten på kammaren är att åklagarna delger varandra strafförelägganden, åtal och domar samt vissa beslut.

Dagjour

Under verksamhetsåret 2017 har Särskilda åklagarkammaren inrättat dagjourverksamhet. Den åklagare som har kammarens beredskap ansvarar även för kammarens dagjour. I dagåklagaruppgiften ingår att fatta beslut och ge direktiv i ärenden som tidigare inte har inlottats på kammaren och där polisen skyndsamt behöver komma i kontakt med åklagare för att få beslut och direktiv. Kammarens dagjournummer har lagts ut på Åklagarmyndighetens hemsida under fliken ”Dagjour – Telefonnummer”.

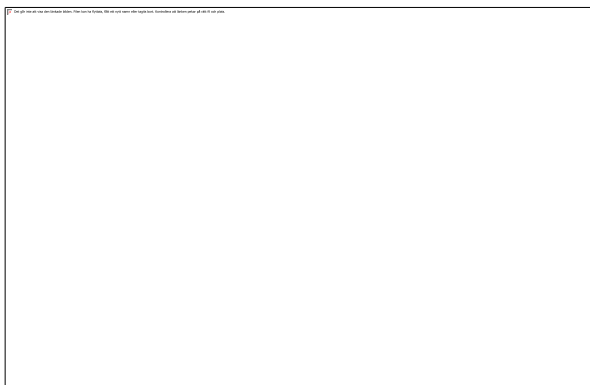
Arbetsplatsträffar och rikskammarmöten

Arbetsplatsträffar har genomförts varje månad, utom under sommarmånaderna, via Skype. Under dessa arbetsplatsträffar har arbetsläget på kammaren genomgått. En åklagare har också haft till uppgift att informera om ny lagstiftning och en annan åklagare har inför övriga åklagare redovisat de tillsynsbeslut som meddelats av Åklagarmyndighetens tillsynsavdelning. Utöver dessa träffar har kammarens medarbetare träffats över länk varje måndag bl.a. för att få information från den åklagare som haft beredskap. Syftet med de löpande måndagsmötena har även varit att stärka kammarens sammanhållning.

Vid det riksmöte som kammaren genomförde i maj vid Örenäs slott utanför Landskrona presenterade två åklagare från City åklagarkammare i Stockholm den jourutbildning som åklagarna i Stockholm ska genomgå för att få delta i

Åklagarmyndighetens jourverksamhet. Under riksmötet behandlades också ett antal rättsliga frågor. Vidare genomfördes ett block med friskvård.

Syftet med riksmötena är bl.a. att säkerställa och förbättra medarbetarnas arbetsmiljö och att handläggningen av ärendena vid kammaren ska vara så effektiv, enhetlig och rättssäker som möjlig. En viktig del med mötena är också att skapa en gemenskap bland medarbetarna. Detta är särskilt viktigt då kammarens personal är placerad på olika ställen i landet.

Medarbetar- och lönesamtal samt arbetsmiljöromd

Medarbetarsamtal, lönesamtal och arbetsmiljöromd har genomförts. Chefen på Särskilda åklagarkammaren har även vid flera tillfällen besökt kammarens olika arbetsplatser och därvid tillsammans med de enskilda medarbetarna bl.a. tagit upp arbetsmiljö- och handlägningsfrågor.

Effektivitetsvinster genom s.k. prövningslottning och beredning av ATK-ärenden

Under verksamhetsåret 2017 har det inkommit 8 978 ärenden till Särskilda åklagarkammaren. Av dessa utgör cirka 60 % brott med fängelse i straffskalan och cirka 40 % utgör bötesärenden. Merparten av bötesärendena är s.k. ATK-ärenden där polisen i tjänsten överträtt gällande hastighetsbestämmelser. ATK-ärendena lagförs väldigt sällan med hänsyn till att polisen vid brådskande tjänsteutövning haft laglig rätt att köra för fort.

Förundersökning avseende brott med fängelse i straffskalan inleds i 25 % av alla anmälningar mot polisanställda. Det innebär således att en stor mängd av dessa ärenden skrivs av utan att förundersökning inleds. Anledningen till att så många ärenden skrivs av direkt är att många av de anmälda gärningarna inte är straffbara. En polisanställd kan också göra fel, uppträda olämpligt eller göra ett mindre bra jobb utan att hans handlande är brottsligt.

I många av de ärenden som inkommer till Särskilda åklagarkammaren är det redan från början uppenbart att det inte finns anledning att anta att brott som hör under allmänt åtal har förövats. Med anledning härav har Särskilda åklagarkammaren sedan några år tillbaka inrättat en särskild berednings- och bedömningsfunktion för anmälningar mot polisen (den s.k., prövningslottningen). De ärenden som polisen väljer att prövningslotta lottas på en mycket erfaren åklagare som sedan avgör om ärendet ska lottas ut på kammarens övriga

åklagare eller om ärendet genast ska skrivas av utan fortsatt granskning. Detta arbets sätt har inneburit att åklagar- och polisresurserna på ett effektivt sätt kunnat koncentreras till de ärenden där det finns anledning att anta att brott har förövats. Dessutom har arbets sättet inneburit att ärenden som är av arbetsrättslig karaktär mycket snabbt kunnat överlämnas till polisen så att polisen har möjlighet att snabbt ta ställning till om det finns anledning att göra en arbetsrättslig utredning eller vidta andra åtgärder.

På kammaren har det också påbörjats ett arbete för att se om handläggningen av ATK-ärendena kan effektiviseras genom någon form av beredningsorganisation. Detta arbete ska vara klart i början av verksamhetsåret 2018.

Överenskommelse och möten med Avdelningen för särskilda utredningar

En särskild överenskommelse avseende den gemensamma handläggningen av brottmålsärenden har tidigare träffats med Avdelningen för särskilda utredningar. I denna överenskommelse anges bl.a. handläggningstider för utredarna och åklagarna, när och hur den gemensamma uppföljningen och bevakningen av ärenden ska ske, vilka administrativa regler som ska gälla samt att åklagarna och utredarna kan bilda särskilda team om så krävs. Överenskommelsens syfte är att bidra till en enhetlig och effektiv handläggning av brottmålsärendena. Överenskommelsen har reviderats under hösten 2017.

Vidare har en överenskommelse slutits mellan Särskilda åklagarkammaren och Avdelningen för särskilda utredningar när det gäller handläggningen av de s.k. Metoo - ärendena. Syftet med överenskommelsen är att handläggningen av dessa ärenden ska ske effektivt, likformigt och med hög rättslig kvalitet.

Särskilda åklagarkammaren och Avdelningen för särskilda utredningars kansli och de olika lokala kontoren har under 2017 haft regelbundna möten. Under dessa möten har man bl.a. följt upp verksamheterna samt handläggningen av vissa ärenden. Syftet med mötena är bl.a. att fånga upp vissa frågeställningar och verka för att handläggningen vid respektive enhet blir likformig och håller hög kvalitet. Vidare har också genomförts gemensamma utbildningar. Exempel på sådana utbildningar är genomgång av polisens hundverksamhet och information om insatsstyrkans arbete.

Den 9 – 10 oktober 2017 genomfördes en gemensam konferens i Göteborg med personal vid Särskilda åklagarkammaren och Avdelningen för Särskilda utredningar.

Vid denna konferens medverkade bl.a. föredragshållare från Polismyndigheten som informerade om polisiär konflikthantering och polisens insatskapacitet vid misstanke om terrorbrott. Polisen upplyste även om den försöksverksamhet som polisen påbörjade rörande el-pistoler vid årsskiftet 2017/2018. Vidare erhöles information från Säkerhetspolisen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Konferensen var mycket uppskattad och bidrar till ökad samverkan mellan Särskilda åklagarkammaren och Avdelningen för särskilda utredningar. Målsättningen är att försöka genomföra en liknande konferens under senhösten 2018.

Chefen Särskilda åklagarkammaren har även träffat Polismyndighetens insynsråd och informerat rådet om kammarens organisation, arbetssätt och goda samarbete med Avdelningen för särskilda utredningar.

Nordisk samverkanskonferens

Den 26 – 27 september 2017 medverkade chefen för Särskilda åklagarkammaren vid den samverkanskonferens som Avdelningen för särskilda utredningar årligen deltar i med de övriga nordiska länderna. Konferensen genomfördes i Oslo. Under mötet redogjorde chefen för Särskilda åklagarkammaren för kammarens organisation, arbetssätt och hur åklagarna på kammaren samverkar med utredarna vid Avdelningen för särskilda utredningar. Övriga nordiska länder informerade om sitt arbete. Vidare genomgicks strategier vid kontakter med media. Under verksamhetsåret 2018 kommer den nordiska samverkanskonferensen att äga rum i Danmark.

Åklagarmyndighetens tillsynsavdelning

Särskilda åklagarkammaren har under verksamhetsåret 2017 haft löpande kontakter med Åklagarmyndighetens tillsynsavdelning. Vidare har företrädare för Särskilda åklagarkammaren haft möte med tillsynsavdelningen och överåklagarens kansli vid Ekobrottsmyndigheten. Syftet med mötet var bl.a. att diskutera handläggningsrutiner och vissa rättsliga frågeställningar.

Möten med Justitieombudsmännen

Den 17 januari 2017 var företrädare för Särskilda åklagarkammaren inbjuden till möte med samtliga justitieombudsmän. Under mötet framförde justitieombudsmännen önskemål om att åklagare vid Särskilda åklagarkammaren biträder justitieombudsmännen i deras handläggning av förundersökningar. Åklagare har efter mötet biträtt justitieombudsmännen i ett antal förundersökningar.

Studiebesök av europeiska åklagare

Den 19 september 2017 hade Särskilda åklagarkammaren genom det Europeiska rättsliga nätverket (EJN) besök av åklagare från några europeiska länder. Under detta möte informerade en chefsåklagare vid Särskilda åklagarkammaren om kammarens organisation och hur kammaren handlägger ärendena i samverkan med Avdelningen för särskilda utredningar. Syftet med mötet var bl.a. informera och utbyta erfarenheter.

Resultatgenomgångar och uppföljningar

Åklagarmyndighetens ekonomiavdelning skickar månadsvis ut en statistikrapport rörande Särskilda åklagarkammaren verksamhetsresultat. Rapporten innehåller bl.a. uppgifter om antalet inkomna ärenden, brott och brottsmisstankar, andelen inledda förundersökningar och lagföringsandel.

Vid kammarens arbetsplatsträffar diskuteras alltid kammarens verksamhetsresultat. Vid dessa diskussioner utgör statistikrapporten ett stort stöd. Det sker också en löpande uppföljning av åklagarnas rotlar.

7 Riskanalys

Den administrativa verksamheten vid Särskilda åklagarkammaren är sårbar. En annan risk kan vara om Avdelningen för särskilda utredningar skulle få minskade resurser för genomförande av utredningar. Detta skulle påverka deras möjligheter att biträda åklagarna vid Särskilda åklagarkammaren.

Tekniska avbrott riskerar att slå ut arbetet. Personer som ständigt söker kontakt med företrädare för kammaren utgöra en arbetsbelastning för medarbetarna. Medietrycket ställer också särskilda krav på åklagarna.

Säkrad åklagarresurs och kompetens

Under verksamhetsåret 2018 kommer två åklagare att gå i pension. Ytterligare en åklagare kommer att gå i pension år 2019. En administratör kommer att gå i pension under de kommande två till tre åren.

Det tar tid att lära sig de åklagar- och administrativa uppgifter som utförs vid Särskilda åklagarkammaren. För att kammaren ska kunna bibehålla sin kompetens inom sitt ansvarsområde är det av stor vikt att kammaren i god tid kan ersättningsrekrytera ny personal innan någon slutar sin anställning. Kammaren har påbörjat nyrekrytering av en chefsåklagare och vice överåklagare. För att åklagarna på Särskilda åklagarkammaren ska kunna lösa sina arbetsuppgifter är det också viktigt att åklagarna tillförsäkras nödvändiga resurser från Avdelningen för särskilda utredningar.

Sårbarhet

Vid Särskilda åklagarkammaren tjänstgör idag 12 åklagare och fyra administratörer. En åklagare kommer att gå i pension i månadskiftet april/maj 2018 och en åklagare kommer att gå i pension i månadskiftet maj/juni 2018. Rekrytering av dessa tjänster pågår. När dessa personer är på plats förfogar kammaren över en tillräcklig åklagarresurs med hänsyn till arbetsbelastning och ärendenas karaktär.

Det är få åklagaradministratörer som arbetar på Särskilda åklagarkammaren. Kammaren saknar idag en IT-administratör. När det uppkommer IT-administrativa frågor som måste lösas har kammaren under månaderna oktober – december haft en skriftlig överenskommelse med Åklagarområde Syd. Överenskommelsen innebar att Särskilda åklagaren vid behov haft möjlighet att använda en IT-administratör vid f.d. Internationella kammaren i Malmö. Under år 2018 kommer denna möjlighet att ges av en allmän kammare i Malmö. På sikt kan det bli fråga om att rekrytera en IT-administratör till kammaren eller att hitta någon annan form av permanent lösning. Kammarens övriga administrativa resurser är dock tillräckliga då kammaren har en effektiv och koncentrerad organisation och tillämpar moderna och effektiva handläggningsrutiner där det elektroniska systemet används fullt ut. Vid arbetstoppar är kansliet dock sårbart framfört allt om någon är sjuk eller frånvarande på grund av något annat skäl. Det är därför viktigt att åklagarna bibehåller sin administrativa kompetens så att de i akuta situationer kan fullgöra en stor del av de administrativa uppgifter som normalt ska utföras av administratörer.

Avbrott – teknik

Ett problem som i bland kan uppkomma för åklagarna när de ska ta sig till någon ort för att genomföra förundersökningsåtgärder eller medverka vid huvudförhandling är när det sker avbrott i den allmänna samfärdseln.

Ett större problem för åklagarna och administratörerna är när det sker avbrott i den elektroniska kommunikationen. Åklagarna eller administratörerna får då väldigt svårt att utföra sina arbetsuppgifter, vilket är särskilt bekymmersamt då man har personer som är frihetsberövade eller där frister löper. Avbrottsplaner måste därför tas fram i samarbete med Åklagarmyndighetens huvudkontor.

Påstridiga personer

Det händer ofta att personalen vid kammaren får samtal från personer som är oresonliga och har en bestämd uppfattning om hur ett ärende ska eller bort handläggas. Det är inte alltid som dessa personer låter sig nöjas med ett professionellt bemötande. Särskilda åklagarkammarens personal har tidigare fått utbildning i hur dessa personer ska bemötas.

Media

De ärenden som handläggs vid Särskilda åklagarkammaren uppmärksammas väldigt ofta av media, vilket många gånger är positivt. För den enskilda åklagaren kan det många gånger vara pressande eftersom åklagaren i kontakterna med media inte alltid kan ge en korrekt bild av vad som framkommit under utredningen bl.a. med hänsyn till den förundersökningssekretess som råder. Särskilda åtgärder vidtas kontinuerligt för att ge åklagarna det stöd de behöver när deras ärenden blir uppmärksammade. Åklagarmyndighetens kommunikationsavdelning utgör här ett viktigt stöd för åklagarna. Det är också mycket viktigt att åklagarna har hög integritet så att de inte påverkas i sitt beslutsfattande av hur ett ärende framställs i media.

